

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrt stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

O ultramontanizmu

piše največji zdaj živeči pravo- in državoslovec Bluntschli v najnovejšem zvezku svojega malega državnega slovnika tako-le:

Vse prave politične stranke pripadajo po svojem principu in po svojem težnji bistveno k političnemu skupnemu življenju, ter se sučejo znotraj države. Ultramontanska stranka pak se od njih baš v tem razločuje, da je njen pravi duševni princip zunaj države, in da se čuti od države popolnem neodvisno, ter da se njeno težnje razteza preko mej države, da si hoče državo celo za svoje religiozno-politične namene pokorno narediti. Ako od države kaj terjaja, sklicuje se posebno na religiozno vero ali na zapoved cerkvene avtoritete. Ako se jo napade in ako jo država mora, naj državno postavo spolnuje, vselej se skriva v nedotakljivost svoje religije, ter toži, da se jej vest teži. Ta stranka je torej le v drugi vrsti in le v nepravem pomenu politična, ona je najprej cerkvena stranka. Politično postopanje jej vlada religiozno mišljenje. Da se jo razumeje, treba je torej pogledati si njeno vero.

Ultramontanska stranka trdi posebno, da je katoliška. Zato se tudi najrajša imenuje katoliško stranko. Hoče se celo identificirati s krščanstvom, pa trdi, da večna postava njenega življenja in ravnanja nij drugega, kakor krščanska vera.

Celo svetovnozgodovinsko razvijanje je stoletja nasproti visokosti srednjega veka osvobođenje moderne države od cerkvenega nadzorništva, odločenje pravnega pojma in pravnega reda od pogoja določne religiozne vere, razvoj človeško-svobodne samozvesti in izključljivo in popolno suverenost države v vseh razmerah pravnega skupnega reda

in političnega skupnega življenja imelo za potreben nasledek. Ultramontanska misel je tedaj v ostrem in nespravljenem protislovju s principom življenja, s celo eksistencijo in namero moderne države, ultramontanska stranka je ravno zategadelj principijelno smrtna sovražnica sedanje kulturne države.

Ko bi bila istinita trditev, da je ultramontanski princip enacega pomena s krščanstvom in katolicizmom, imeli bi sedanji narodi voliti samo mej krščanstvom pa moderno državo, in bi morali, da so bili dozdej katoliški, ali katoliško cerkev ali moderno državo popustiti. Ta trditev pa nij istinita. Ako ultramontanizem terja, naj gospodari in vodi religija in cerkev državo, je to terjanje poprej judovsko-teokratično nego krščansko. Razlagati se dá le iz zmote, katero so imeli se ve da uže Kristovi učenci, da je Kristus poslanec, ki hoče utemeljiti novo svetovno gospodstvo. Kristus sam je pa to mišljenje pri vsaki priložnosti karal, razločeval je strogo religijo od prava, boga od cesarja, cerkev od države; vzel je učencem nádejo, da bodo gospodovali; branil se je odločno, ako so mu hoteli vsiliti, naj državo in pravo uredi ali naj se nje polasti. Podvrgel se je samega celo nepravilni obsodbi državne oblasti brez upora, dokazal je pokornost proti državni avtoriteti s smrtjo na križi. Krščanska religija nema torej ugovora proti principu moderne države, ki je, kakor oni stare rimske države, o kateri je Kristus govoril, svoje pravo in svojo politiko na človeški in narodom primerni način ustanovila, nego zametuje le terjatev, češ, da področja in naloge religije ne umeje, in da religiozna čuvstva zlorabi.

Prej se posreči še ultramontanski stranki,

ustvariti videz, da je njen princip s katolicizmom eno in isto. Njen uzor, božje kraljestvo, soglašja zares v poglavitnih črtah z idealom Gregorja VII pa Inocenta III; ta dva velika papeža pa sta brez dvoma najboljši izraz srednjeveško-rimskega katolicizma.

A ravno tako gotovo je, da sti katoliška religija in cerkev tudi veliko stoletij obstali, predno so se papeži predznili, postavljati se nad državo. Ne samo bizantinskim cesarjem stare rimske države, tudi frankovskim in nemškim cesarjem prvih stoletij so veljali papeži še za podložne državni. Rimski škofje so imeli samo prednost gledé časti pred škofi drugih državnih mest, a nikakor se nijso vtikali v svetovno gospodstvo. Ne da se dalje tajiti, da je poznejši svetovnozgodovinski razvoj od 15. stoletja dalje, torej še pred reformacijsko dobo, prebrnil papeško svetovno gospodstvo povsod mej omikanimi narodi, ter je dovršil utemeljenje državne časti in visokosti.

Torej zopet nij res, da bi bila ultramontanizem pa katolicizem eno isto. Ultramontanizem pomei le eno stranko vsredi katolicizma, ki v naših časih hoče obnoviti srednjeveške pretenzije hierarhije. Kakor znano, je to posebno težnje jezuitovskega reda, ki se denašnje dni z večjim vspehom kakor poprej hoče polastiti voditeljstva cerkve. Ultramontanizem je skozi in skozi srednjevešk, torej se ne zлага z duševnim napredkom novega časa. V srednjem veku je gospodstvo hierarhije imelo še notranje opravičenje, ker je bilo zares duhovenstvo nositelj omike, in je stalo pravno visoko nad surovo državo. Denes nema več notranjega opravičenja, ker je narobe dandenes svetovna omika veliko večja, nego duhovenska.

(Dajje prib.)

Listek.

Kantorčica.

Roman s pogorskega zakotja.

(Česko spisala Karlina Světla; poslovenil Franjo Tomšič.)

(Dajje.)

„To nij pri njem nikakoršna igra, zanesite se na to, nego odkritosrčna reč; zato, dedček, pustite uže enkrat te svoje muhe iz glave in bodite zopet, kakor ste prej bil. Delajte kakor jaz delam in hočem delati; ne opazujte ju, ne zadržujte ju odveč, ter jima tudi nepotrebnega nikar ne branite. Ako se bosta res hotela, naj si to prej sama mej soboj poravnata ter naj nama povesta, da ju blagosloviva, in še dalje zagovoriva. Naj se nikdor ne postavlja mej dve sroci, da bi ji drzno zbližal ali pa grešno raztrgal — nikoli ne bode iz kaj tacega nič

dobrega. Take reči so od boga, morajo se torej zopet bogu prepustiti. Ali vi še zmirom nekako nezadovoljno gledate; kaj imate morda res uže kakšnega ženina za Enefo ter si mislite, če ne bode iz tega nič, da ne pride zastoj v pregovor in si lahko snubača zapodi? Pač bi rada vedela, s kom je neki v duhu možite! Ali res ne vidite, da ona za nobenega ne pristuje in tudi za njo nihče? Spomnite se na me: ako si ne vzame Otika ostane svobodna in ne bode za nobenega marala — poznam vašo Enefo bolje nego vi.“

Dedček je povsili glavo, gospodarica je zopet prav govorila. Kateremu fantu jo je hotel dati? Kdo bi bil cenil njen duh, in pri kom bi se bila srečno čutila, komu bi jo bil rad izročil?

„Bodite zopet priden in dober dedček, in zdaj pojte lepo z bogom brez skrbi domov; popoldne naji čakajte s čašico kave.“

Pridem z Otikom vaš betlehem pogledat. Ravnala bova po pogovoru, mlade ljudi bova pustila v miru, kakor bi jih pri nama ne bilo in midva stara si bova zopet kakor druge krate razkladala o tem, kar je bilo in kar več ne bo.“

Dedček se je oddihnil.

„Ker ste vi zadovoljni, kako bi jaz ne bil,“ rekel je vstajaje in bilo mu je poznati, da se mu je odvalil kamen od srca. „Učim po vašem svetu ter mislim, da bode tako naj bolje. Sporočite torej sinu, da sem bil tu, in da ga vabim lepo k sebi. Njegov prihod naj bode pod našo nizko streho blagoslovljen.“

„Bog daj“, doda Mrakotova, poda eno roko dedčku in z drugo si s predprtom solze z oči briše.

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski.

(II. seja 16. sept.) Poslanec M. Lavrenčič stori obljubo. Poslanec F. Rudež se dovoli odpust 8 dnij. Poslanec A. Lavrenčič iz Postojne se dovoli zaradi bolezni odpust za celo sesijo.

Potem se začne volitev raznih odborov.

V finančni odsek so izvoljeni: dr. Bleiweis, dr. Costa, Dežman, Murnik, dr. Schrey, dr. Savinšek, Horak, dr. Poklukar in dr. Schaffer.

V peticijski odsek: Grof Barbo, pl. Langer, dr. Zarnik, grof Thurn, Kramarič, Pakiž, in dr. Razlag.

V odsek za pregled poročila deželno-odbornega delovanja: Grof Barbo, dr. Poklukar, Karel Rudež, fajmošter Tavčar in Pakiž.

V šolski odsek: dr. Bleiweis, dr. Costa, pl. Gariboldi, pl. Langer, Obreza, dr. Razlag in dekan Toman.

V gospodarski odsek: Dežman, Kotnik, Kozler, grof Margheri, Murnik, Pakiž in Obreza.

Dr. Costa poroča o volitvi deželnega poslanca g. Obreza, katera se brez ugovora potrdi.

Poročilo o delovanju kranjskega deželnega odbora od 1. novembra 1873. do konca junija 1874. leta, se izroči za to izvoljenemu odseku.

Poročilo deželnega odbora o načrtanem zakonu, da se odpravi učnina ter prenaredita §§. 45 in 46 v zakonu od 29. aprila 1873. l. št. 21, se izroči šolskemu odseku.

Poročilo deželnega odbora o načrtanem zakonu, kako naj se uredijo ostalinski priноси k normalno-šolskemu zakladu, se izroči šolskemu odseku.

Poročilo deželnega odbora, s katerim predlaga načrt postav za izključitve po dohodkih hišnega davka prostih poslopij odmerjene dohodnine od prikladov za deželne okrajne in občinske potrebščine, se izroči finančnemu odseku.

Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun za leto 1875 in računski sklep za leto 1873 zaklada zemljišne-odveze, se izroči finančnemu odseku.

Poročilo deželnega odbora o izterjanju zaostalih deželnih priklad na užitnino, se izroči finančnemu odseku.

Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlagajo proračuni kranjskih ustanovnih zakladov za leto 1875 in računski sklepi teh zakladov za leto 1873, se izroči finančnemu odseku.

Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun za leto 1875 in računski sklep za leto 1873 za deželno vino- in sadje-rejsko šolo na Slapu, se izroči finančnemu odseku.

Poročilo deželnega odbora zavoljo delitve dodatne denarne zaloge za 1874. leto za deželno sadje- in vino-rejsko šolo na Slapu, se izroči finančnemu odseku.

Predlog deželnega odbora, da „vse tiste proskrbnine, katere so dosedaj pod naslovom: počitnine, penzije, provizije, miloščine in odgojni prineski iz deželnega zaklada ali iz katerega družega deželni oskrbi podvrženega zaklada bile izplačljive dné 25. vsacega meseca za tekoči mesec, so od oktobra t. l. začeti izplačljive od dné 2. vsacega meseca, ter naj se izplačujejo tistim, ki imajo pravico do njih“, se potrdi.

Predlog deželnega odbora, da „njegovemu Veličanstvu cesarju bo deželni odbor izmed bolniščnih primarijev nasvetoval enega za stalnega ravnatelja z dosedanjo remuneracijo letnih 315 gld. v najvišje imenovanje“, in poročilo deželnega odbora zavoljo povišanja plačila okrajnim ranocelnikom na Kranjskem, se izroči finančnemu odseku.

Poročilo deželnega odbora o premestitvi sedeža c. kr. okrajne sodnije iz Planine v Logatec, nasvetuje dr. Costa izročiti občinskemu odboru, ki se bode itak za posvetovanje občinske postave volil.

Dežman je proti predlogu dr. Coste, ker je stvar uže dosti razgovorjena in je treba da se vendar enkrat reši.

Dr. Costa zagovarja svoj predlog, kateri pri glasovanju obvelja.

S tem je seja končana. Prihodnjo sejo bode deželni glavar z dnevnim redom vred poslancem pismeno naznanil.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. septembra.

Državni zbor se bode, kakor stara „Presse“ poroča, začel uže mej 15. in 20. oktobrom. Torej morajo deželni zbori svoje seje dokončati do 15. prihodnjega meseca.

Na enkrat je spustila vedro v vodo ter stopivši k cvetoči črešnji, nad tolmunom se klonječa, jo potresla in ploha rose in cvetja je pokropila njene svilne lase, beli vrat, zajokane oči. Še enkrat in še enkrat je potresla z drevesom.

„Enefa!“ zádoni za plotom.

Pustila je drevo, ogledala se in zaklikniviši je stegnila obe roki v zrak. Videti je bila kakor kraljica hostnih žen v Ještedu v v svatovski dragotini z biseri in demanti, pokropena z roso, posipana s črešnjevimi cvetom.

Z enim skokom je bil Otik črez plot in jo je prijel za roko, zaglobil se s tolčečim srcem, z omahljivo dušo v lice, iz katerih je švigal žar največje blaženosti.

„Kako le moreš biti brez mene?“ vsklikne on strastno.

„Kakor morem!“ zašeptala je; „kaj sem živa, kar vas ne vidim?“

Največjo pozornost vzbuja vstop **Mladochov** v deželni zbor praški in njih izjava, v kateri pravijo, da se sicer drže češkega državnega prava, a ka smatrajo, ka je prišel čas spoznanja, „da se le z enotnim sodelovanjem vseh liberalnih elementov brez razločka narodnostij pravi in splošni napredek doseči, in prava trajna svoboda narodov ugotoviti more“. To je modra beseda in na njeni podlogi je mogoče veliko narodno poravnanje, ako jo le Nemci razumeti hočejo. Položaj teh sedmih čeških poslancev nij prijeten, dva protivnika imajo (kakor mi): ustavoverce in staročehe, ki jih grde in obirajo, — tembolj naše spoštovanje zasluži pogum teh svobodoljubov in patrijotov čeških.

Cesar se udeležuje zdaj vojaških manevrov pri Švehatu poleg Dunaja.

Ogerski „P. Naplo“ pravi, da Magjari v prihodnji seji delegacij ne bi dali vojnemu ministru nobene odveze (indemnitete), ako bi „za nove kanone“ več porabil nego mu je bilo kredita dovoljenega. Znano je, da so v Avstriji naenkrat znašli pri zadnjih vojnih vajah, da so naši kanoni slabši od pruskih, da torej treba zopet bog ve koliko milijonov za nove.

Vnanje države.

Pravda proti pomočnikom **Bazain**-ovim pri njegovem ubegu se v Grasse vrši, in se je dokazala sokrivda vojakov Delille in Wack, ter čuvajev Plantin in Queniss. To sta škandalna človeka; vsakovrstne grdobije so se počenjale, da je bil ubeg mogoč. — Mej tem je pa Bazaine v amerikanskem listu proglasil opravičevalni spis, v katerem persiflira vse francoske generale, na zadnje pa pravi, da njegovo vojaško delovanje še nij dovršeno, „še sem poln zdravja in moči in imam dolžnosti, katere bom v pravem trenutku izpolniti znal“, izdajalec Metza najbrž misli na bonapartistično restavracijo.

Italijanski deficit v proračunu za leto 1875 bode znašal 35 do 55 milijonov lir.

Nemški cesar enako našemu tudi po vojaških manevrih hodi. Bil je te dni v gorjem Hessenskem in v Hanovru.

Škof Martin v Paderbornu neče državnih postav izpolnovati, torej ga je vlada nujno povabila naj se svojem mestu v 10 dneh odpove. Razume se, da tega ne bode storil, potem pak se bode tako z njim zgodilo, kakor z Ledohovskim: odstavili ga bodo.

Iz **Amerike**, namreč iz novega Orleansa (na reki Missisipi) dohaja vest o upor, ki nam nij prav razumljiv; glasi se: liga belcev je izdala proglas, v katerem guvernerja Kellogg za uzurpatorja proglašala. Stranka bele lige se je oborožila, polastila se mestne hiše in naredila barikade. 500 policijskih vojakov večidel zamurci, so zahtevali brez vspeha od belcev naj se razido. Po hudem boji, v katerem je palo 6 meščanov in

Otik nij dolgo stal v grmovji ter gledal k Podhajskim; tu se je na vrtu mej drevjem res nekaj zablistklo, in takrat je bila Enefina zelena jopica in beli rokavi, katere se je tolikrat videti domišljeval. Enefa se je mehko stopaje pod cvetočimi drevesi, kakor bi bila uže zjutraj jako trudna, približala tolmunu. Ustavila se je sanjavo in zamišljeno pri tolmunu. Dolge črne na pol razpušče kite so jej padale preko ramen, spričevaje, da se denes še nij s soboj pečala, na-se še nij mislila. Kako je pristovala ta zanemarjenost k milemu pogledu, k bledim licem, k žalostni bolestni njeni podobi! Bila je to vendar „črnoknjižnica“, ta kantorčica, ker je zmirom zopet Otika osupnila, zmirom znovega očarala. Ko jo je zapazil v vodo zroč, s topečimi solzami na mladih licih, gotovo je prisegal, da jo tako krasne še nij nikoli videl, kakor uprav v tem trenutku.

Vsako jutro hodim sem pod to črešnjo in tresem na se roso, pravijo, da zmije s človeka vsako tugo — ali pri meni to ne velja. Nikoli nij bilo s tem za najmanj zlažjano mojemu sreču.“

„Ti si me hotela tedaj pozabiti?“ reče on še strastnejši, še z večjim očitanjem.

Ona je tako začudeno in nezaupno nanj pogledala, kakor bi jej očital, da hoče, ka bi nebeški oblok nanjo padel.

„Reci, da me ne češ nikoli pozabiti, da njisi taka, da bi me z svojega srca izpodila! viharno sili vanjo. „Nehaj uže vendar enkrat poslušati dedčka, Enefa; kaj ima samo on pamet, le on pravo ljubezen do tebe, da slepo spolnuješ njegova povelja in druga srca z nogami teptaš? Ne verjemi mu, kar ti o meni prigovarja; tisočkrat boljše mislim s toboj nego on. Ako še zmirom pri tem ostane, da ne smeš k nam: tedaj, odloči se in povej mi, kje drugje te najdem,

30 policijskih soldatov, se je policija umeknila. Vojaki državne zaveze so ostali neutralni; Kellogg terja intervencijo predsednika zedinjenih držav.

Dopisi.

Iz Rimskih toplic na sloven. Štajerskem 14. sept. [Izv. dop.] Da se otrokom po dovršenem šolskem letu kako veselje napravi delajo se šolske veselice. Take veselice so pa jako važne. Število onih, ki mrzlo gledajo na šolo, je mej kmeti še precejšnje in prav zdrava je bila misel, po šolskih veselicah ne le otrokom veselje napraviti, ampak tudi kmeta potegniti v krog čestilcev šole. To se zgodi po šolskih veselicah če so dobro urejene. Praznovali smo denes tako veselico na travniku blizu naših toplic. Okolo okinčanega odra, cesarskih in slovanskih zastav, zbrala se je mladina in precejšnje število odraslih in gostov iz toplic, tržanov iz Laškega trga in kmetov, katerih broj bi bil lahko večji. V veronauku se nij izpraševalo, akoravno se je g. hatehet prijazno pozval. Katehet se kuja, ker je duhovnom moderna država šolo odvezla; to kujanje je sicer malenkosten čin, a cerkvi je sami škodljiv, ker kdo je kriv če se navadijo ljudje cerkev brez duhovna-kateheta misliti? Ali če je to cerkvi prav, mi nemamo kaj oporekati, nijemo poklicani.

Možnarji so pokali, godci godli in otroci so nas razveseljevali s petjem in deklamacijami. Učitelj si je dosti prizadeti moral, toliki program po učencih izvršiti. Slišali smo lepe reči. Nekatere točke bile so nemške, videlo se je, da deklamatorjev jezik nij okoren za nemščino, tekla jim je lepo, se ve da lepše slovenščina, v kateri nas je mali fantič pozdravljaj, povdarja v kratkem pomen šole in veselice, v kateri se je koncem zahvalil v lepih besedah šolskim prijateljem za nedolžno veselje součencev. — Morebiti — kaj gotovo je kje kak neprijatelj otrok, njemu bi privoščil pogled na otroke, ko se je po dovršenem načrtu začela deliti mej otroke oblačila. Gospa Ulihova je v toplicah mej gospemi in gospodi naprosila denarjev, igrala se je v ta namen tombola, in dobilo se je toliko vkup, da je vsak malih kak dar dobil. Tje bi pogledal človek, ki mu je srce za mladino otrpelo, raztajalo bi se mu, videčemu tiho veselje obdarjenih, in zablistati veselja solze malih.

Pri tej veselici kazala se je lepa navdušenost za šolsko mladino. Hvala vsem ki so pripomogli za njihovi trud, hvala tudi

ako hočeš da ostanem tu zdrav in živ. Ah, povej! Ako hodiš sem vsako jutro po vodo, bodem te čakal tukaj od pólunoči, da bi te ne izledil — pa še boljše storiš, ako mi poveš, katero je tvoje oknice. Prišel bodem k njemu, ko bo vse spalo, vsel po besedico...

Enefi so oči radostno splamenele in uže se je obračala, da bi mu pokazala, katero je njeno oknice, kje zvečer stoji ter nanj misli, zanj joka, po njem toži — ali naenkrat obrne glavo.

„Ne smete za manoj hoditi niti sem k potoku, niti tje k oknicu.“

„Zakaj ne, deklica trdovratna? Ti me ne čislaš, kakor jaz tebe; tebi je na meni malo ležeče, nečeš nič, prav nič na moje želje storiti!“

(Dalje prih.)

gospodom v rudarstvih v Brezdu in Trbovljah, ki uže več tednov kegljajo v namen, ubogim učencem kupiti obleko; vodi jih Herderjeva misel: „Država in domovina vzdiguje k tebi roke, sejališče mladih duhov, prav in mišljenja, šola! Ako si ti izgubljena, izgubljeno je vse, ker iz tebe priti morajo državni novi, boljši državljani“.

Iz ormuškega okraja 14. sept. [Izvir. dop.] (Konec.) Zvonik sv. Nikole sloni mej bregovi, ki ga obdajejo s treh strani. Nekoliko korakov od njega je župnikovo stanovanje, a malo dalje šolsko poslopje. Če človek primerja župnikovo zidnico s šolskim poslopjem, mora se za glavo prijeti, kako je župni stanek prostoren, čeden in velik za dva prebivalca, nasproti pa šola mala, nizka in slaba, pa za toliko učencev in učenk! Radi tedaj verujemo, da je naše rojake prešinola misel, da je treba nove učilnice, ki bode sezidana, kakor je treba, da ji ne bode mogel prigovarjati niti pedagog, niti zdravnik, a da se tudi ne bodo tožili učenci, da jim je v klopih pretesno ali preširoko, vse razklopotano. Veseli nas, da nam bode sezidali šolo krasno in veliko, da bode pravi kinč Vašega domoljubja in ljubezni do napredka. Le zidajte nam šole, in si postavljajte tako najlepše spomenike. Pri takem delu bodite vsi eni, vsi skrbni, da vam bode delo lepše.

Marsikateremu je uže znan Ormuž. Da si je to malo mestice, pa je vendar blagoslovljeno z mešanico iz slovenskih in nemških elementov. Tukaj je obilnega gradiva za dopise, pa tudi rojakov v dosti obilni meri, toda naj bode njihova skrb tukajšnja narodna stvar, in ko bom uže odšel iz vašega krja poročite mi, kake se se pri Vas godi. O izbudite nam narod, da bode spoznal, da je rojen Slovenec, in da tudi naj bode Slovenec v cerkvi pred bogom, v šoli, v uradu, v sodnji, doma, povsod bodite vsi, kar so bile vaše matere, v katerih je tekla slovenska kri.

Blizu Ormuža sem videl „jeruzalemskega romarja“, ki me je spomnil na „rimskega romarja“. Imenuje se Jura Plohl, po domače Mlinarjev Jura. Bil je v Jeruzalem in njegovi okolici. Jako je pobožen. Hodi bos; ima dolge lase; vsako nedljo gre k spovedi. Pravijo da je uže malo zmešan.

Niže od Ormuža drži železnica do Središča. Kak razloček mej Ormužem in Središčem! Če ravno sta oddaljena le na eno dobro uro. Če bi prišel v Središče „ptujski verein“, kakor je prišel ne dolgo temu v Ormuž, tožen bi se pobiral in ločil od Vas, ker Vi ne bi dovolili, da bi vaša tla skrunilo grdo nemškutarstvo. Tako, vrli Središčanje!

Središče je lep trg poseđen od bogatih posestnikov. Za Središčance je karakteristično, da so v vsakem oziru posebni ljudje; poseben narod izoliran od svojih sosedov o napredku in omiki. Izvrstni so gospodarji. Tudi v govoru so sami zase, ker govore drugače, nego li njihovi sosedji, lepo in čisto slovenščino. Sosedje pripoznavajo, da so dobri in prijatelji napredka.

Mej Središčem in Ormužem je bolj na severno stran vinski breg Holm, osamljen od drugih goric, na katerem se diže neba pod oblake mala cerkvica, a malo dalje nizka šola, katero bodo podrli, in novo sezidali. Dobro je, da se uže ta ideja širi, saj je treba nove učilnice. Le naprej!

Bil sem na Holmu v šoli. Če pomislim na prejšnjo šolo in zdanjo, to se moram razveseliti, in kako se ne bi, saj gledam napredek. Pomislimo li, da smo se pred devetimi leti učili tu samo „sprachlehre“, pa še tega ne, a zdaj je vse na podlagi materinskega jezika. Prej so bile stene prazne, a zdaj visijo ob njih krasne mape. Vse to nas močno veseli. Od zdaj pa še se bodo deklice učile ročno delo, kakor v Ormužu. Le izurite nam mladino, da nam bode na čast našega naroda.

Pa čemu to pripovedujem? Dragi narod! ki prebivaš po drugih krajih, tebi to pravim, kako se kde napreduje mej tvoimi brati na malem Štajerji mej Muro in Dravo. Dasi sem Vam naštel tu samo nekoliko naprednih krajev, ali naj bode to zadosti, posnemajte naš kraj, po tem bodo tudi srečni in napredni sosedji, na zadnje vsa dežela, ki bode prizor Človeškega napredka in rajskega življenja. Posebno pa vem, da je treba izpodbujanja, da je treba narod buditi na delo, pa tudi je treba, da bi se bolj spoznali mej soboj. Srečno pa ne za večno -

Domače stvari.

— (Iz Črnomlja) se nam telegrafira: Kranjski obrtniški in trgovinski zbornici Črnomeljci vsled zapisnika denašnje občinske seje najgorkejšo zahvalo izrekamo, zaradi očetovske skrbi in dela za Dolenjce o zidanji železnice Ljubljana-Karlovce, kar se je v seji rečene zbornice pretečeno soboto tako dobro povdarjalo. Kobetič, župan.

— (Iz Ljubljane) se v „N. F. Pr.“ piše, da so kranjski velikoposestniki v svojem volilnem shodu kandidata b. Wurzbaha jako nemilo traktirali zaradi tega ker je bil pod Hohenwartom deželni načelnik. — Isti dopisnik pripoveduje, da gg. E. Schaffer in Langer nijsta delavne moči, nego je eden kot drugi samo „nothnagel“, ter dela reklamo za dr. Jul. Vesteneka in Taufererja. Ne vemo če poslednjega res mej političnega dela zmóžnega šteje ka-li.

— (Čitalnica v Rojanu) uljudno vabi vse čestite gg. ude k besedi, katero napravi dne 27. t. m. po sledečem programu: 1. Govor. — 2. „Čevljar baron“ veseloigra s petjem v 3 dejanjih. — 3. Družbena zabava. Začetek ob 6. uri zvečer. Neudje plačajo 30. kr. vstopnine.

— (V Št. Vidu pri Zatičini), kjer popravljajo cerkveni stolp, pal je z višine težek tram in ubil dva človeka, eden je precej umrl, eden je smrtno ranjen.

— (Porotno sodišče) v Celji je 14. t. m. obsodilo Štefana Kopšeta zaradi uboja na dve leti teške ječe. Kopše je namreč 23. maja t. l. na cesti udaril z ročico ki jo je z voza snel, Franceta Praprotnika po glavi, da je še tisto noč umrl.

— (Živinjska kuga zopet na Dolenjskem.) Nesreč na Dolenjskem nij konca ne kraja. V Viseju pri Žužemberku je živinjska kuga prikazala se, in v Potočarski vasi pri Prečni blizu Novega mesta je izrečen sum živinske kuge. Vsled tega so dejane dolenjske občine: Žužemberk, Dvor, Smuka, Zagradec, Ambrus, Toplice, Ajdovica, Doberniče, Krka, Muljava, Podboršt, Stara žaga, Polom, Struge, Konpolje in Podgora — v postavo za okužene kraje.

Razne vesti.

* (Star dušni pastir.) Dekan v Fridlandu na Češkem, Jože Lihtner, je 6. t. m. praznoval šestdeset letni duhovenski jubilej.

* (Roparji.) V Landlu na Štajerskem sta prišla po noči 14. t. m. dva roparja v neko koč, v kateri prebivata dva stara zakonska. Možu sta razklala nogo, ženo pa sta na glavi hudo ranila. Potem sta preteknila vse ter vzela 200 gl. denarja v papirji pa dva tolarja, ter sta tiko odšla. Sodnija ju na vso moč išče, pa ju dozdaj nij še dobila.

* (Dijak obožen.) Kakor se 5. t. m. iz Aten piše, se je v Tripoliči v Peloponezu izvršila smrtna obsodba nad gimnazijalnim študentom Paturijem, ki je lansko leto svojega direktorja zavrato umoril. Vse se je poskusilo, da bi mlademu, nadarjenemu morilecu ohranili življenje. A njegov zločin je bil prevelik; njegova smrt ima biti mladini „strašen izgled“. Paturij je, kakor smo tudi mi ob svojem času povedali, umoril direktorja, ker ga nij hotel spustiti v višji razred. Brat mu je bil pomagat pri umoru in so ga tudi obsodili na smrt, a kralj ga je pomilostil, da bode samo celo življenje zaprt.

Naznanilo.

Dramatičnega društva odbor engagira za prihodnjo gledališko sezono, katera se bode začela v mesecu oktobru, še nekoliko sposobnih igralnih moči — ženskih in moških — s stalno mesečno plačo. Ponudbe naj se pošiljajo odboru najdalje do konca meseca septembra.

V Ljubljani 18. septembra 1874.

Odbor „Dram. društva“.

Narodno-gospodarske stvari.

Vinska letina.

Akopram se letos skoraj od vseh krajev čuje, da letina sploh nij nič prav dobra, se vendar o vinski letini to ne more reči. Pred nami leže poročila iz različnih delov Evrope in vse govore dosta ugodno. Na Nižjem Avstrijskem je bilo dozdej, nekoliko malo hladnih dni izvzemši, vedno precej toplo. Stari ljudje pravijo, da je vreme meseca septembra, kakor je bilo prvi dan, potem cel mesec tako. Skušnja pa tudi res uči, da je bil med 50 leti 40krat vreme v septembru res tako, kakor se je prve dni pokazalo. — Iz Merana na Tirolskem se piše, da je za mokrim in neviht polnim mesecem julijem prišel še mokrejši avgust; oblaki so se trgali in bati se je bilo toče. Po višjih gorah je tudi res šla, a tam, kjer uže trta raste,

je nij bilo, razen malega prostora pri Terlanu. V sredi avgusta je hud sever pregnal naenkrat vse oblake, je vzel zemlji preveliko mokroto in grozdje je urno zorelo. Torej bode razen tega, da bode vina veliko, tudi še dosta dobro. — Od sv. Jurja na Ogerskem se piše, da bode tam pridelek po vinogradih srednji, kjer je pa pozeblo, slab. Tudi od sv. Andreja se piše, da zaradi škodljive zime in mrzle spomladi trgatav še srednja ne bode, posebno še, ker tudi mej letom nij bilo ugodnega vremena. To poročilo pa velja samo za vinograde ob Donavi, v sosednjih občinah je še veliko slabše. Zoreti je začelo uže pred tremi tedni, ako bode vreme znanprej količkej ugodno, bode vino dobro. Iz Vespri se piše, da, ako vreme ostane, kakoršno je, bode se popravilo še marsikaj, kar je mesec maj z mrazom in avgust z dežjem zakrivil. Malo število grozdov, ki jih je maj pustil na trtah, se debeli ter sladi, in prav nikjer nij gujile jagode videti. Bode pa vina skoraj toliko, kakor lani. — Čakberenskim goram je, ker tako srečno leže, kakor po navadi, tudi letos spomladi mraz prizanesel, in nadejati so je obilno vina. Pa deževni pretekli mesec je prouzročil, da so grozdi začeli uže gnjiti. Razprostrane močrske in čokajske gorice so zaradi spomladnega mraza jako trpele; kar mraz nij vzel, je toča zdrobila, torej tukaj letos ne bo veliko pridelka. Spoh pa tudi vino dobro ne bode, in tako so oni, ki so lansko in predlansko branili, pravo zadeli. V Sokolcu bode toliko vina, kakor lani, a boljše bode pa precej.

(Konec prihodnjič.)

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

v Londonu.

Odkar je Nj. sv. papež po rabi izvrstne Revalesscière du Barry srečno zopet ozdravel in je mnogo zdravnikov in bolnišnic njeni učinek pripoznalo, ne bo nikdo več nad močjo te drage zdravilne hrane dvomil in navedemo sledeče bolezni, katere brez porabe zdravila in brez stroškov odstrani: bolezni v želodci, v živcih, na prsah, pljučah, jetrah, na žlezah, na slizni koži, v dušnjaku, v mehurji in na ledvici, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, dristo, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, scalo silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so se vsem zdravilam zoperstavljale:

Spričevalo št. 73.877.

Veliki Varadin, 28. februarja 1872.

Samo 2 dni sem užival Revalesscière. To izvrstno zdravilo je pri meni, v mojem obupnem položaji čudeže storilo, zaradi česar te zdravilno sredstvo smelo drugo razodetje za trpeče človečanstvo imenujem. Izvrstna Revalesscière me je od nevarnega ka-

tara na pljučah in v dušnjaku, od vrtoglavice in tiščanja v prsih odrešila, katere so vsem lekom kljubovale. To čudežno zdravilo zasluži torej največjo hvalo in se more trpečemu človečanstvu najbolje priporočiti.

Florijan Köller,

c. k. vojaški upravnik v pokoji.

Težnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah à 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lönči Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

Dunajska borza 17. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld. 45 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74 " 70 "
1860 drž. posojilo	110 " — "
Akcije narodne banke	997 " — "
Kreditne akcije	250 " — "
London	109 " 75 "
Napol.	8 " 78 1/2 "
C. k. cekini	— " — "
Srebro	103 " 90 "

Loterijske srečke.

V Trstu 13. septem.: 24. 23. 69. 48. 73.

V prej Woschnagg-ovi štacuni

glavni trg 237

se bode vse tam še založeno (manufakturno belo in perilno blago, da se tem prej prostor izprazni, za

50% pod ceno

prodajalo in sicer posebno se sme priporočati:

Za gospode srajce bele	od gl. — 90 kr. navzgor
" " barvaste	" " 1 — "
" " flanelaste	" " 1 80 " "
" " svitice iz platna	" " 1 — "
" " kotonine	" " 60 " "
" " prsni všivi za srajce	" " 12 " "
" " krogli iz papirja od	" " 1 — "
Za dame srajce	" " 1 50 " "
" " hlače	" " 1 — "
" " korsete	" " 80 " "
" " letovniki	" " 70 " "
Platna	" " 25 " "
Chiffon, shirting, modropolan	" " 18 " "
Kotonina in Domestique	" " 15 " "
Pique in žnorast barchent	" " 25 " "
Brilantin in Gradl	" " 25 " "
Blago za mizne prte iz brisalnice	" " 18 " "
Rjuhe	od " 1 — "
Batistni robci	" " 10 " "
Foulard	" " 1 — "
Blago za obleko iz ovčje volne	" " 23 " "
Bernsko surovo blago za hlače	" " 90 " "
dalje mizne in kuvertne pokrivala, kavini robci, blago za predgrinjala, flanel, chachemir, tkavsko blago, svilnate charps in kravate po taci cenah.	(258—3)

Tužci.

16. septembra:

Evropa: Lipert iz Ljubna. — Wagner iz Augsburga. — Falkl C. in E. iz Dunaja.

Pri Slonu: Edelman iz Benetek. — Schenk iz Seelanda. — Dr. Kneiper iz Benetek. — Kobe iz Hamburga.

Pri Maliči: Vrečko iz Gradača. — Bog. Modic iz Dunaja. — Zavinšek iz Metlike. — Rustia, Congro, Evrico iz Trsta.

Pri Zamoreci: Kolten iz Blok. — Kunšič iz Štajerskega.

Pri bavarskem dvoru: Antič iz Divače. — Černič iz St. Petra. — Milič iz Reke. — gospa Resman iz Ilirske Bistrice.

Dobri

agenti in inspektorji

za dobro situirano

zavarovalno banko

se iščejo. Oferti pod „Recl“ v Trst poste rest. (261—2)

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Patentirana

ročna mašina za mlatiti
ležeče in vozne vlečke.

Vlačilna mlatilna mašina
s snaženjem in brez

za 1, 2, 3, 4 konje

ponuja z garancijo

fabrika za mlatilne mašine
Umrath & Comp.
v Pragi.

Katalogi s podobami, cenami itd. se pošljejo, ako kdo želi. (167—12)

Glavno zastopstvo za Kranjsko pri gosp. **Jos. Debevec v Ljubljani.**

Trakuljo

(Bandwurm) ozdravlja tudi pis-

meno

Dr. Bloch na Dunaji,

Praterstrasse 42.

(204—3)

Zaloga šivalnih mašin in kar zraven gre kakor: niti, vretena, svila, olje, šivanke itd., — nahaja se kakor uže več let v mestu 242—43, kjer se sprejemajo tudi naročila za fabriko perilnega blaga vsake sorte kakor

Perilo za gospode, gospe in otroke,

kakor tudi za celo opravo in se najboljše izdelujejo. Popolni cenilni kurant o perilu in šivalnih mašinah se dobi na željo. — Naročila od zunaj se točno in najboljše izvrše. (256—3)

Vincenc Woschnagg,

c. kr. priv. prva kranjska fabrika za perilo in zaloga šivalnih mašin v Ljubljani.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.